

Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın (EDİHP) Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İlkokula Hazır Bulunuşluğuna Etkisi

Esra KARAKUZU*, Sezai KOÇYİĞİT**

Öz

Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluklarına etkisini belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitim alan 76 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın çocukların okula hazır bulunuşluğuna etkisini belirlemek amacıyla öntestsontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği ve katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanan Genel Bilgi Formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışma kapsamında önce Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği kullanılarak ön testler uygulanmış, sonrasında deney gruplarına sekiz hafta süren Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı uygulanmıştır. Sekiz hafta süren etkinlik uygulaması sonrasında örneklem grubunun tamamına son testler uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS 18 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan ilişkisiz gruplar t-testi sonucunda kontrol ve deney grupları öntest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu kontrol ve deney gruplarının program uygulamaları öncesinde okula hazır bulunuşluk düzeylerinin eşit olduğunu göstermektedir. Kontrol ve deney gruplarının son test puanlarının analizinde ANCOVA' dan yararlanılmıştır. Analizler sonucunda kontrol ve deney gruplarının son test puanları arasında .05 düzeyinde deney grubunun lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmanın bulguları, Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın çocukları ilkokula hazırlamada etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler; okul öncesi eğitim, hazır bulunuşluk, ebeveyn destekli eğitim

Abstract

The aim of this research is to investigate the effects of "Parent Supported School Readiness Program" on preschool children's school readiness. The sample of the research is composed of 76 children who were taking preschool education during the education year of 2014-2015. In this research, "pretest posttest control group quasi-experimental design" is used to determine the mentioned effect. The data of the research was obtained by using the scale of "Marmara readiness to primary education" and general information form which was prepared to get demographic data of the participants. Within this research, firstly, pretests were applied to the participants by using the "Marmara Scale of School Readiness for Primary Education". Afterwards, during 8 weeks period of time, "Parent Supported School Readiness Program" was applied to the experiment groups. After 8-weeks of activity application, posttests are applied to all sample group and the obtained data is analyzed by using SPSS 18 package program. As a result of independent groups t-test, no significant difference is found out between the pretest scores of the experiment group and the control group. To analyze the posttest scores of the experiment group and control group, ANCOVA was used. End of the analysis, there was a significant difference between posttest scores of experimental and control groups in the favor of experimental group at the .05 significance level. The findings of this research indicate that "The Program of Parent Supported Preparation for Elementary-School" is effective on school readiness of children.

Keywords; preschool education, school readiness, parent supported education

Giriş

Okula başlama sürecinde herhangi bir sorun yaşamaması, okula kolay uyum sağlaması ve yaşadığı ilkökul deneyiminin olumsuz olmaması çocuğun okula hazır olup olmamasına bağlıdır. Çocuğun okula hazır olması ise zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal açıdan olgunlaşmış ve öğrenmeye hazır olmasını gerektirmektedir (Kutluca-Canbulat ve Tuncel, 2012). Çocuğun kişilik özellikleri, ailenin çocuk yetiştirme tutumları, çocuğun genel sağlık durumu, içinde bulunduğu sosyal çevrenin zenginliği ve daha önceki öğrenme yaşantıları, öğrenme ilgi ve kapasitesi yani genel anlamda çocuğun hazır bulunuşluğunun; okula uyum ve okul başarısının temel göstergeleri olduğu belirtilmektedir (Alisinanoğlu, 2013).

Çocuğun okula hazır bulunuşluğunu etkileyen faktörler beslenme, fiziksel aktiviteler, sağlık durumu, ailenin çocuk yetiştirme tutumları, yapısı ve çocuğun yaşı olarak sıralanmaktadır. Bu faktörler arasındaki en önemli kriterin yaş olarak belirtilmesine ve okula alma uygulamalarında birçok ülkede yaş kriteri göz önünde bulundurulmasına rağmen her çocuk beklenen yaşta okula hazır olmayabilmektedir (Brostrom, 2000; Walker&MacPhee, 2011).

Araştırmalar çocuklar hangi yaşta okula başlarsa başlasın, okulun ve programlı öğrenmenin gereğini yeterince karşılayamayan çocukların bulunduğu dikkat çekmektedir. Bu sebeple çocuğun okula başlamasına karar verirken yaştan başka etkenlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Oktay, 2010).

Okula hazır bulunuşluğu etkileyen faktörler alan yazında dört madde olarak sunulmuştur.

- Fiziksel faktörler: Çocuğun boyu, kilosu ve sağlık durumu, fiziksel yetenekleri, kaba ve ince motor becerilerin gelişimi, doğumdan önce ve sonra çocuğun maruz kaldığı çevre koşullarını kapsamaktadır.
- Bilişsel faktörler: Çocuğun zeka gelişimini, mantık yürütme, problem çözme becerileri gibi zihinsel becerilerini, yönergeleri ve çevresinde konuşulanları anlama ve uygun karşılık verebilme, merak, öğrenmeye yaklaşımları ve içinde bulunduğu sosyal ortamlara uyum sağlayabilme ile birlikte kültürel değerler ve mizaç özellikleri gibi boyutları içermektedir.
- Sosyal duygusal faktörler: Duygularını doğru ifade edebilme, kendi duygularını ve diğer insanların duygularını anlama ve yorumlama, çevresindeki insanlarla iletişim kurabilme, güvenli ve yakın ilişkiler kurabilme, kurallara uyabilme ve işbirliği yapabilme gibi boyutları içermektedir.
- Çevresel faktörler: Ailenin çocuğa ve eğitime karşı tutumu, sosyoekonomik ve kültürel düzeyi, çocuğun okula giden kardeşi ya da yakını olması, evde görsel ve işitsel iletişim araçlarının bulunması, çocuğun yazılı materyallerle karşılaşması, çocuğa sunulan fiziksel/sosyal çevre ve eğitim olanakları gibi boyutları içermektedir (Alisinanoğlu, 2013).

İlkokula hazır bulunuşluk ve okumaya hazırlık kavramlarının önemi ve çocuğun okula başlama sürecinde okula ve okumaya hazır olmasının gerekliliği konusu tüm dünyada araştırmacıların ilgi alanları arasında daha çok yer almaya başlamıştır. Özellikle Türkiye’de son dönemde yapılan zorunlu eğitime başlama yaşındaki değişiklikten sonra okula hazırlanma konusu gündeme gelmiş ve araştırmacılar tarafından ilgi görmeye başlamıştır. Çünkü çocuğun okul öncesi dönemdeki kazanımları, okula başlama sürecindeki deneyimleri ve öğrenme hazır bulunuşluğu sonraki öğrenmelerinin temelini oluşturmaktadır (Kutluca-Canbulat ve Tuncel, 2012).

Çocuğun ilkokul sorumluluklarını kolayca yerine getirebilmesi, kalıtsal özellikleri kadar içinde bulunduğu sosyal çevrenin bu özellikleri potansiyelinin en üst düzeyde geliştirmesini destekleyecek imkânları sağlamasıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle aile ortamı ve içinde bulunulan sosyal çevre çocuğu okula hazırlama sürecinde sağladığı olanak ve deneyimlerle çocuğun okula hazırlanmasında önemli bir rol oynamaktadır (Erkan, 2011).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukları ilkokula hazırlamaya yönelik yapılan çalışmalar, çocuğun içinde bulunduğu çevrenin okula hazır bulunuşluk üzerindeki büyük etkisi sebebiyle yeterli olmayabilmektedir. Çocuğun okula hazırlanmasının devletin, ailelerin ve çocuğun içinde bulunduğu yakın çevresini de kapsayan tüm toplumun sorumluluğunda olduğu belirtilmektedir (NAEYC, 1999; Akt: Koçyiğit, 2009). Araştırmacılar ve öğretmenler çocukları ilkokula hazırlama sürecinin daha etkili ve kolay olmasında temel etkenin aile olduğunu vurgulamaktadır. Çocukları ilkokula hazırlama sürecinde aile ile işbirliği içinde olunması gerektiğini belirtmişlerdir (Şahin, Sak ve Tuncer, 2013).

Ailelerin okula hazır bulunuşluğa ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmalara bakıldığında ise çocuğun okula hazır olmasında akademik becerilerin önemli olduğunu söyledikleri ve okula hazır bulunuşluk kavramını biyolojik yaşın uygunluğu şeklinde tanımladıkları görülmektedir (Ayten ve Sönmez-Ektem, 2014; Koçyiğit, 2009; Yeşil-Dağlı, 2012). Ayrıca çocuklarını okula hazırlama adına ne yapmaları gerektiğine ilişkin bilgilerinin çok sınırlı olduğu görülmektedir (Gilbert, Harte&Patrick, 2011).

Yapılan çalışmalar ailelerin, çocukların okula hazır olmalarında önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Ancak alan yazında ebeveynlere yönelik önerilere ve Okul Öncesi Eğitim Programına destek aile katılım programlarına (Bağçeli-Kahraman, 2012; Özbek, 2011) yer verilse de ebeveynlere yönelik düzenli bir programa rastlanmamıştır. Bu bilgiler ışığında ebeveynlerin çocuklarını ilkokula hazırlamada nasıl bir yol izlemeleri gerektiğine rehber olması amacıyla bu çalışma tasarlanmıştır. Çalışma kapsamında hazırlanan program okul öncesi eğitim programı ile uyumlu olsa da paralelinde uygulanması gereken bir program değil, ebeveynlerin kendi başlarına uygulamalarına yönelik çocukları ilkokula hazırlama destek programıdır. Bu bakımdan çalışmanın özgün olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma daha sonra yapılacak çalışmalara rehber olması açısından da önemli görülmektedir.

Bu çalışmada, Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı’nın okul öncesi dönem çocuklarının ilkokula hazır bulunuşluğuna etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı’nın etkililiğinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Yöntem

Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın okul öncesi dönem çocuklarının ilkökula hazır bulunuşluğuna etkisinin incelendiği bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden olan yarı deneysel desenlere göre tasarlanmıştır. Deneysel desenin temel amacı, sonuç üzerinde etkisi olabilecek tüm dışsal faktörleri kontrol ederek, bir deneysel işlemin veya müdahalenin sonuç üzerindeki etkisinin test edilmesidir (Creswell, 2013).

Çalışma yarı deneysel desenlerden olan öntestsontest eşleştirilmiş kontrol gruplu desene göre desenlenmiştir. Bu desen gerçek deneysel desenlerden olan öntestsontest kontrol gruplu desenden, çalışma grubunun belirlenmesinde seçkisiz örnekleme yönteminin kullanılmaması yönüyle ayrılmaktadır (Fraenkel&Wallen, 2006). Eşleştirilmiş kontrol gruplu desenlerde çalışma grubunun eşitlenmesi için yansız atama yolu kullanılmaz ancak katılımcıların benzer nitelikte olmasına özen gösterilir (Karasar, 2012). Buna göre orta sosyo-ekonomik düzeyde olan iki okul belirlenmiş her okuldaki bir sınıf deney bir sınıf kontrol grubu olarak seçilmiştir. Çalışmanın deney ve kontrol grupları belirlenirken çocukların öntest puanlarına göre denkleştirme yapılmıştır. Ön testlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son test sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder (Karasar, 2012). Uygulama sürecinde etkisi test edilen program deney grubuna uygulanırken kontrol grubuna uygulanmaz. Son olarak grupların bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri aynı araç ya da eş formu kullanılarak tekrar edilir (Büyüköztürk, 2013). Deney grubuna Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı uygulandıktan sonra her iki gruba da sontest uygulanmıştır.

Araştırma deseni şematik olarak şu şekilde gösterilebilir;

	Öntest		Sontest
G _D	O ₁	X ₁	O ₃
G _K	O ₂		O ₄

G_D: Deney grubu

G_K: Kontrol grubu

O₁ ve O₃: Deney grubunun öntest ve sontest ölçümleri

O₂ ve O₄: Kontrol grubunun öntest ve sontest ölçümleri

X₁: Deney grubuna uygulanan bağımsız değişken (Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı)

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Aydın ilinde 2015-2016 eğitim öğretim yılında birinci sınıfa başlayacak, 2014-2015 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitim alan çocuklar oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılırken çok aşamalı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Çok aşamalı örnekleme yöntemi örneklem belirleme sürecinin iki ya da daha fazla aşamada tamamlandığı örnekleme yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2013). Örneklem seçiminin birinci aşamasında örneklem belirleme işleminin grup temelinde yapıldığı küme örnekleme (Büyüköztürk, 2013) yönteminden yararlanılarak Aydın ilinde bulunan bağımsız anaokulları arasından iki bağımsız anaokulu uygulama okulları olarak belirlenmiştir. İkinci aşamada ise basit seçkisiz örnekleme yönteminden yararlanılarak seçilen

anaokullarının birinden 17 çocuk deney, 20 çocuk kontrol; diğerinden 23 çocuk deney, 16 çocuk kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda gruplar arası anlamlı bir fark bulunmadığı için gruplar 40 deney, 36 kontrol grubu olarak birleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına ilişkin demografik bilgiler Tablo 1 verilmiştir.

Tablo 1 Deney ve kontrol gruplarının yaş ve cinsiyete ilişkin dağılımları

	Cinsiyet			Yaş (Ay)				Toplam	
	Kız	Erkek	Toplam	60-65 ay	66-70 ay	71-75 ay	76 ay ve üzeri		
Deney Grubu	n	21	19	40	6	22	11	1	40
	%	52,5	47,5	100	15	55	27,5	2,5	100
Kontrol Grubu	n	17	19	36	11	14	11	-	36
	%	47,2	52,8	100	30,6	39	30,4	-	100

Araştırmanın deney grubu 21 kız 19 erkek olmak üzere toplam 40 çocuktan oluşmaktadır. Bu çocuklar yaş gruplarına göre % 15'i 60-65 ay aralığında, % 55'i 66-70 ay aralığında, % 27,5'i 71-75 ay aralığında ve % 2,5'i 76 ay ve üzeri şeklinde dağılım göstermektedir. Kontrol grubunda ise 17 kız 19 erkek olmak üzere toplam 36 çocuk yer almaktadır. Kontrol grubundaki çocuklar yaş gruplarına göre % 30,6'sı 60-65 ay aralığında, % 39'u 66-70 ay aralığında ve % 30,4'sı ise 71-75 ay aralığında yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Polat Unutkan tarafından 2003 yılında geliştirilen "Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği" ve ebeveynlerin demografik bilgilerinin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Form çalışma sürecinde araştırmacı tarafından ebeveynlere ve çocuklara ilişkin demografik bilgileri toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Formun hazırlanmasındaki amaç; çocukların ve ebeveynlerin yaşı, ebeveynlerin eğitim durumu ve mesleği bilgilerini toplamaktır.

Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği

Araştırmada veri toplama aracı olarak Polat Unutkan tarafından 2003 yılında 60-78 aylık çocukların ilkokula hangi düzeyde hazır olduklarını tespit etmek amacıyla geliştirilen ve standardizasyonu yapılan "Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği (MİHÖ)" kullanılmıştır.

Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Gelişim Formu ve Uygulama Formu olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Gelişim Formu zihinsel-dil gelişimi (74 madde), sosyal-duygusal gelişim (40 madde), fiziksel gelişim (23 madde) ve özbakım becerileri (16 madde) olmak üzere dört alt ölçekten oluşmaktadır. Gelişim Formunda toplam 153 madde bulunmaktadır. Çocuğun davranışı yapma sıklığına göre öğretmen ya da ebeveynler tarafından doldurulmak üzere her madde "her zaman, sık sık, bazen, hiçbir zaman" şeklinde dördümlük likert olarak düzenlenmiştir. Ölçeğin bu bölümü her zaman üç, sık sık iki bazen bir hiçbir zaman sıfır şeklinde puanlanmaktadır.

Uygulama Formu matematik becerileri (47 madde), fen becerileri (14 madde), ses çalışmaları (8 madde), çizgi çalışmaları (3 madde), labirentler (2 madde) olmak üzere beş alt ölçekten ve

toplam 74 maddeden oluşmaktadır. Bu form araştırmacı tarafından çocukla birebir uygulanmaktadır. Bir uygulama 30-40dk arasında sürmektedir. Çocuğun verdiği doğru cevaplara bir, yanlış cevaplara sıfır puan verilerek değerlendirilmektedir.

İşlem

Araştırma sürecinin başlangıcında geniş bir alan yazın taraması yapılmıştır. Çocuğun okula hazır olmasında beklenen kriterler ve hazır bulunuşluk düzeylerini desteklemeye yönelik Türkiye’de ve dünyada geçmişten günümüze kadar yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Elde edilen bilgiler ve Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan kazanımlar ışığında ebeveynlerin uygulamasına yönelik 76 etkinlik hazırlanmıştır. Bu etkinlikler bir anaokulu müdürü, üç okul öncesi öğretmeni ve yedi alan uzmanı olmak üzere, 11 uzmanın görüşü ışığında 65 etkinliğe düşürülmüş ve sekiz haftaya bölünerek “Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı (EDİHP)” oluşturulmuştur.

Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı

Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı (EDİHP) sekiz haftalık bir program olup araştırmacı tarafından çalışma kapsamında geliştirilmiştir. EDİHP ebeveynlerin uygulamasına yönelik hazırlanmış bir programdır. Program 65 adet etkinlikten oluşmaktadır. Etkinlikler yapılan literatür taramasında tespit edilen, birinci sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması öngörülen beceriler ve Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında bulunan kazanımlar ışığında hazırlanmıştır.

Etkinliklerin hazırlanmasında; etkinlik uygulamalarının ekonomik olmasına ve ebeveynlerin uzun zaman ve çaba harcamadan, günlük hayat akışı içinde uygulayabilecekleri özelliklerde olmasına özen gösterilmiştir. EDİHP okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programından bağımsız olarak, ebeveynlerin günlük hayatın akışı içinde çocuklarının okula hazır bulunuşluklarını desteklemek amacıyla uygulayabilecekleri etkinlikleri içeren bir programdır. Bu programın temel amacı çocukların ilkokula hazırlanmasına destek olmaktır.

Hazırlanan program kitapçıklar halinde her hafta Pazartesi günleri ebeveynlere ulaştırılmıştır. Ebeveynlerin etkinlikleri uygulayıp uygulamadığını kontrol etmek ve uygulamaya teşvik etmek amacıyla kitapçıklarda etkinlik değerlendirme bölümüne yer verilmiştir ve her haftanın sonunda ebeveynlerin etkinliklere ilişkin değerlendirmeleri alınmıştır.

Etkinlik uygulamaları başlamadan önce deney ve kontrol gruplarında bulunan çocuklarla Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği kullanılarak öntest uygulamaları yapılmış ve çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenmiştir. Sekiz hafta süren etkinlik uygulamalarından sonra Mayıs ayında sontest uygulamaları tamamlanmış ve çocukların hazır bulunuşluk düzeyleri belirlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS.18 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde iki farklı analiz yönteminden yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının öntest puanlarının karşılaştırılmasında ilişkisiz gruplar t-testi kullanılmış, sontest puanlarının karşılaştırılmasında ise çocukların öntest puanları kovaryete olarak belirlenerek kovaryans analizi (ANCOVA) uygulanmıştır.

Bulgular

Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların Uygulama Formu'ndan ve alt ölçeklerinden aldıkları öntest puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz gruplar için t-testi (IndependentSamples t-test) yapılmış ve analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2 Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Çocukların Uygulama Formu ve Alt Ölçekleri Öntest Puanlarının İlişkisiz Gruplar T-Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	sd	t	p																																																								
Matematik Becerileri	Deney Grubu	36	72,262	23,427	32,472	,925	,362																																																								
	Kontrol Grubu	36	67,258	28,982				Fen Becerileri	Deney Grubu	36	75,362	16,821	22,195	-,331	,743	Kontrol Grubu	36	76,587	18,361	Ses Çalışmaları	Deney Grubu	36	62,793	26,756	32,675	-2,190	,135	Kontrol Grubu	36	74,721	24,074	Çizgi Çalışmaları	Deney Grubu	36	22,457	13,222	18,382	1,629	,112	Kontrol Grubu	36	17,467	12,464	Labirentler	Deney Grubu	36	18,370	16,263	18,474	1,673	,103	Kontrol Grubu	36	13,218	7,728	Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547
Fen Becerileri	Deney Grubu	36	75,362	16,821	22,195	-,331	,743																																																								
	Kontrol Grubu	36	76,587	18,361				Ses Çalışmaları	Deney Grubu	36	62,793	26,756	32,675	-2,190	,135	Kontrol Grubu	36	74,721	24,074	Çizgi Çalışmaları	Deney Grubu	36	22,457	13,222	18,382	1,629	,112	Kontrol Grubu	36	17,467	12,464	Labirentler	Deney Grubu	36	18,370	16,263	18,474	1,673	,103	Kontrol Grubu	36	13,218	7,728	Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547	Kontrol Grubu	36	65,254	27,660								
Ses Çalışmaları	Deney Grubu	36	62,793	26,756	32,675	-2,190	,135																																																								
	Kontrol Grubu	36	74,721	24,074				Çizgi Çalışmaları	Deney Grubu	36	22,457	13,222	18,382	1,629	,112	Kontrol Grubu	36	17,467	12,464	Labirentler	Deney Grubu	36	18,370	16,263	18,474	1,673	,103	Kontrol Grubu	36	13,218	7,728	Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547	Kontrol Grubu	36	65,254	27,660																				
Çizgi Çalışmaları	Deney Grubu	36	22,457	13,222	18,382	1,629	,112																																																								
	Kontrol Grubu	36	17,467	12,464				Labirentler	Deney Grubu	36	18,370	16,263	18,474	1,673	,103	Kontrol Grubu	36	13,218	7,728	Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547	Kontrol Grubu	36	65,254	27,660																																
Labirentler	Deney Grubu	36	18,370	16,263	18,474	1,673	,103																																																								
	Kontrol Grubu	36	13,218	7,728				Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547	Kontrol Grubu	36	65,254	27,660																																												
Uygulama Formu Toplamı	Deney Grubu	36	68,566	23,028	32,686	,608	,547																																																								
	Kontrol Grubu	36	65,254	27,660																																																											

* $p < ,05$

Tablo 2'deki, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Uygulama Formu ve alt ölçeklerinden aldıkları öntest puanları için yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grupları arasında matematik becerileri [$t(36)=,925$, $p > .05$], fen becerileri [$t(36)=-,331$, $p > .05$], ses çalışmaları [$t(36)=-2,190$, $p > .05$], çizgi çalışmaları [$t(36)=1,629$, $p > .05$], labirentler [$t(36)=1,673$, $p > .05$] ve uygulama formu geneli [$t(36)=,608$, $p > .05$] yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin EDİHP uygulamaları öncesi ilkökula hazır bulunuşluk düzeylerinin benzer olduğunu, iki grup arasında herhangi bir fark olmadığını göstermektedir.

Deney grubunda yer alan çocukların Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği Gelişim Formu'ndan ve alt ölçeklerinden aldıkları ön test puanları ile kontrol grubunda yer alan çocukların ön test puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını incelemek için yapılan ilişkisiz örneklem için t-testi (IndependentSamples t-test) sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3 Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Çocukların Gelişim Formu ve Alt Ölçekleri Öntest Puanlarının İlişkisiz Gruplar T-Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	sd	t	p
Zihinsel- Dil Gelişimi	Deney Grubu	36	53,775	38,247	35,768	-,897	,376
	Kontrol Grubu	36	59,120	29,439			
Sosyo - Duygusal Gelişim	Deney Grubu	36	57,977	33,247	33,428	,254	,801
	Kontrol Grubu	36	56,561	29,607			
Fiziksel Gelişim	Deney Grubu	36	56,860	37,517	45,004	-1,510	,140
	Kontrol Grubu	36	68,189	25,465			
Özbakım Becerileri	Deney Grubu	36	56,911	36,243	35,092	-2,085	,244
	Kontrol Grubu	36	69,103	28,915			
Gelişim Formu Toplamı	Deney Grubu	36	55,050	36,655	33,005	-1,266	,214
	Kontrol Grubu	36	62,017	26,893			

*p<,05

Tablo3'teki, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin gelişim formu ve alt ölçeklerinden aldıkları öntest puanları için yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grupları arasında zihinsel-dil gelişimi [t(36)=-,897, p>.05], sosyo-duygusal gelişim [t(36)=,254, p>.05], fiziksel gelişim [t(36)=-1,510, p>.05], özbakım becerileri [t(36)=-2,085, p>.05] ve gelişim formu geneli [t(36)=-1,266, p>.05] yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin EDİHP uygulamaları öncesi ilkokula hazır bulunuşluk düzeylerinin benzer olduğunu, iki grup arasında herhangi bir fark olmadığını göstermektedir.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öntest puanları kovaryete olarak kullanılarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sontest puanlarına, deney grubuna uygulanan "Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı" nın etkisini belirlemek amacıyla kovaryans analizi (ANCOVA) yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin sontest uygulamasından elde ettikleri puanların, karşılaştırılabilmesi için öncelikle öntest puanlarına göre düzeltilmiş ortalama puanları belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4 Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Çocukların Uygulama Formu ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Sontest Puanlarının Ortalama ve Düzeltilmiş Ortalamaları

Alt Ölçekler	Grup	N	Ortalama	Düzeltilmiş Ortalama
Matematik Becerileri	Deney	40	85,51	85,14
	Kontrol	36	77,25	77,67
Fen Becerileri	Deney	40	85,46	85,67
	Kontrol	36	77,67	77,44
Ses Çalışmaları	Deney	40	85,27	87,06
	Kontrol	36	78,86	76,88
Çizgi Çalışmaları	Deney	40	25,89	25,99
	Kontrol	36	12,98	12,87
Labirentler	Deney	40	24,19	24,22
	Kontrol	36	11,93	11,90
Uygulama Formu Toplamı	Deney	40	83,51	83,56
	Kontrol	36	75,87	75,82

*p<,05

Grupların uygulama formu düzeltilmiş sontest ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan ANCOVA sonuçları Tablo 5’de sunulmaktadır.

Tablo5: Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Çocukların Uygulama Formu ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Düzeltilmiş Sontest Puanlarına Göre ANCOVA Sonuçları

Alt Ölçekler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Matematik Becerileri	Öntest	21421,78	1	21421,78	142,01	,000
	Grup	1057,70	1	1057,7	7,01	,010*
	Hata	11011,41	73	150,84		
	Toplam	539816,02	76			
Fen Becerileri	Öntest	940,62	1	940,62	5,47	,022
	Grup	1276,36	1	1276,36	7,43	,008*
	Hata	12538,56	73	171,76		
	Toplam	522855,54	76			
Ses Çalışmaları	Öntest	3948,22	1	3948,22	9,247	,003
	Grup	18396,90	1	1839,9	4,309	,041*
	Hata	31168,1	73	426,96		

	Toplam	549950,9	76			
Çizgi Çalışmaları	Öntest	158,56	1	158,56	1,788	,185
	Grup	3245,07	1	3245,07	36,587	,000*
	Hata	6474,66	73	88,69		
	Toplam	39519,55	76			
Labirentler	Öntest	9,349	1	9,349	,069	,793
	Grup	2860,13	1	2860,13	21,142	,000*
	Hata	9875,66	73	135,28		
	Toplam	38428,5	76			
Uygulama Formu Toplamı	Öntest	20260,41	1	20260,41	135,102	,000
	Grup	1133,31	1	1133,31	7,557	,008*
	Hata	10947,32	73	149,96		
	Toplam	517487,85	76			

*p<,05

Uygulama formu alt ölçeklerinden matematik becerileri boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=7,01$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=85,14$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=77,67$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 5).

Fen becerileri boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=7,43$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=85,67$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=77,44$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 5).

Uygulama formu alt ölçeklerinden ses çalışmaları boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=4,309$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=87,06$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=76,88$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5 incelendiğinde; uygulama formu alt ölçeklerinden çizgi çalışmaları boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=36,587$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu

sontest puan ortalaması ($\bar{x}=25,99$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=12,87$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Uygulama formu alt ölçeklerinden labirentler boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=21,142$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=24,22$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=11,90$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 5). Tablo 5 incelendiğinde; uygulama formu genelinde kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=1133,31$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=83,56$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=75,82$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Deney ve kontrol grubundaki çocukların sontest puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kovaryans Analizi (ANCOVA) yapılmıştır. Çocukların öntest puanları kovaryete olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin sontest uygulamasından elde ettikleri puanların, karşılaştırılabilmesi için öncelikle öntest puanlarına göre düzeltilmiş ortalama puanları belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 6'de sunulmuştur.

Tablo 6 Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Çocukların Gelişim Formu ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Sontest Puanlarının Ortalama ve Düzeltilmiş Ortalamaları

Alt Ölçekler	Grup	N	Ortalama	Düzeltilmiş Ortalama
Zihinsel- Dil Gelişimi	Deney	40	78,99	78,25
	Kontrol	36	55,41	56,23
Sosyo - Duygusal Gelişim	Deney	40	82,29	84,28
	Kontrol	36	65,19	62,98
Fiziksel Gelişim	Deney	40	84,37	90,95
	Kontrol	36	75,45	68,14
Özbakım Becerileri	Deney	40	88,70	90,02
	Kontrol	36	81,92	80,45
Gelişim Formu Toplamı	Deney	40	93,73	94,85
	Kontrol	36	75,02	73,78

Grupların düzeltilmiş sontest ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan ANCOVA sonuçları Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7 Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Çocukların Gelişim Formu ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Düzeltilmiş Sontest Puanlarına Göre ANCOVA Sonuçları

Alt Ölçekler	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Zihinsel-Dil Gelişimi	Öntest	18815,67	1	188115,67	41,735	,000
	Grup	9171,56	1	9171,56	20,343	,000*
	Hata	32910,99	73	450,836		
	Toplam	411863,96	76			
Sosyo-Duygusal Gelişim	Öntest	6996,79	1	6996,79	20,868	,000
	Grup	8201,58	1	8201,58	24,462	,000*
	Hata	24475,64	73	335,28		
	Toplam	455392,16	76			
Fiziksel Gelişim	Öntest	12804,245	1	12804,24	39,795	,000
	Grup	7668,68	1	7668,68	23,834	,000*
	Hata	23488,16	73	321,75		
	Toplam	526022,22	76			
Özbakım Becerileri	Öntest	2374,92	1	2374,92	6,658	,012
	Grup	1634,97	1	1634,97	4,584	,036*
	Hata	26038,42	73	356,69		
	Toplam	584756,67	76			
Uygulama Formu Toplamı	Öntest	3481,23	1	3481,23	13,962	,000
	Grup	8163,10	1	8163,10	32,738	,000*
	Hata	18202,05	73	249,34		
	Toplam	575824,95	76			

*p<,05

Tablo 7 incelendiğinde; gelişim formu alt ölçeklerinden zihinsel-dil gelişimi boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu (F=20,343, p<,05) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}$ =78,25) ile kontrol grubu ($\bar{x}$ =56,23) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Gelişim formu alt ölçeklerinden sosyo-duygusal gelişim boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın

olduğu ($F=24,462$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=84,28$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=62,98$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 7).

Gelişim formu alt ölçeklerinden fiziksel gelişim boyutunda Kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=23,834$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=90,95$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=68,14$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7 incelendiğinde; gelişim formu alt ölçeklerinden özbakım becerileri boyutunda kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=4,584$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=90,02$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=80,45$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Gelişim formu genelinde kontrol ve deney gruplarının öntestlere göre düzeltilmiş sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($F=32,739$, $p<.05$) görülmektedir. Buna bağlı olarak grupların düzeltilmiş sontest puanları arasında yapılan Bonferroni testi sonuçlarına göre deney grubu sontest puan ortalaması ($\bar{x}=94,85$) ile kontrol grubu ($\bar{x}=73,78$) arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 7).

Tartışma ve Yorum

Çalışmanın bulguları MİHÖ uygulama formu ve formun alt ölçeklerine (matematik becerileri, fen becerileri, ses çalışmaları, çizgi çalışmaları, labirentler) ilişkin öntest sonuçları arasında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklılık olmadığını, sontest analizleri sonucunda .05 düzeyinde deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Uygulama formu matematik becerilerinde görülen anlamlı farklılık, Bowey'in (1995) ebeveynlerin çocuklarıyla sayılara yönelik oyunlar oynamasının çocukların matematik becerilerinin gelişimini desteklediği görüşü ile paralellik göstermektedir (Akt: Bayraktar, 2011). Çocukların matematiğe ilişkin tutumlarının büyük ölçüde öğretmenlerin programda yer verdikleri matematik etkinliklerine ve bu etkinliklere verdikleri öneme göre geliştiği belirtilmektedir. Okul öncesi kurumlarında çocukların matematik becerilerini kazanması için genellikle çalışma sayfaları kullanılmaktadır. Bu durum çocuğun hareketsiz sessiz, sakin bir şekilde oturarak etkinliği tamamlamasını gerektirmekte ve çocuğun o konuya ilgisini, merakını ve heyecanını kaybetmesine sebep olabilmektedir. Bu durumun önüne geçmek için çocukları günlük hayatın akışı içinde, fırsatları değerlendirerek, sadece matematik etkinlikleriyle değil tüm gelişim alanları ile ilişkilendirerek matematik becerilerinin gelişimini desteklemek gerekmektedir (Uyanık ve Kandır, 2010). Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı günlük hayatın akışı içinde uygulanabilecek etkinlikler şeklinde düzenlendiği için çocukları matematik becerileri yönünden okula hazırlarken süreç içinde pasifleştirmemiştir. Ayrıca bu bulgu matematik becerilerinin sadece okulda öğretmenin

hazırladığı etkinliklerle değil evde ebeveynlerin desteğiyle de geliştirilebileceğini göstermektedir.

Polat Unutkan (2006) çalışmasında üst ve orta sosyoekonomik düzeyden gelen çocukların bilimsel süreç becerilerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur ve bu durumu orta ve üst sosyoekonomik düzeyde olan ebeveynlerin çocuklarının gelişimini desteklemek için daha fazla uygun ortam sağlayabilmesi ile açıklamaktadır. Bu bağlamda uygulama formu alt ölçeği fen becerilerinde görülen farklılığın sebebi EDİHP'nin ebeveynlere çocuklarının gelişimini desteklemesine yönelik uygun ortam sağlamasına rehberlik etmesi olarak görülebilir.

Okula hazır olmada gerekli görülen becerilerin en başında sesleri tanıma, kelimelerdeki benzer sesleri fark etme, sesleri ayırt edebilme ve seslerin harflerle ilişkilendirebilme gelmektedir (Heriot&Baele, 2004; Oktay, 2010; Taşkın, 2013). Bu durum çocukları ilkökula hazırlamayı hedefleyen bir programın bu becerileri desteklemesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Deney grubunun ses çalışmaları yönünden okula hazır bulunuşluk düzeylerinin kontrol grubuna göre daha yüksek olması EDİHP'nin çocukları okula hazırlamada etkili olduğunu göstermektedir.

Alan yazın incelendiğinde araştırmacıların ve özellikle birinci sınıf öğretmenlerinin okula başlayacak çocukların küçük kas gelişimi yönünden yeterli olgunluğa ulaşmalarını, kalem doğru tutabilmelerini ve kalem kontrolünü sağlamalarını bekledikleri görülmektedir (Cinkılıç, 2009; Gündüz-Çalışkan, 2013). Bu bilgiler ışığında deney grubunun çizgi çalışmaları ve labirentler alt ölçeklerine göre hazır bulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olması EDİHP'nin çocukları okula hazırlamada etkili bir program olduğunu göstermektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalarda çocukların sadece okuma yazma hazırlığı yönünden değil, tüm gelişim alanlarının desteklenerek okula hazırlanmalarının önemi üzerinde durulmaktadır (Boz, 2004; Dereli, 2012). Bu bakımdan EDİHP'nin tüm gelişim alanlarını bütünsel bir şekilde destekleyerek çocukları okula hazırlaması önemli görülmektedir. Bununla birlikte Gülay Ogelman ve Erten (2013) yaptıkları araştırmanın sonucunda çocukların okula hazır bulunuşluğunu en yüksek düzeyde sosyal becerilerin yordadığını bulmuştur. Çocukların sosyal yeterliliği okula hazırlıkta büyük önem taşımaktadır. Çocuğun duygularını ve davranışlarını dikkatini destekleyecek şekilde düzenleyebilmesi, yönergelere uyabilmesi, ve öğretmeni ve arkadaşlarıyla işbirliği ile uyum içinde etkinliklere katılabilmesi okula hazır kabul edilmesinde önemli bir etkidir (Halle et al., 2012).

Çocuğun okula hazırlanması fiziksel gelişimi açısından incelendiğinde yaşı, boyu, sağlık durumunun yanında ince ve kaba motor becerilerinin gelişimini kapsamaktadır. Alan yazın tarandığında birçok okula hazır bulunuşluk kriterine rastlanmaktadır ancak tüm çalışmalar çocukların ince ve kaba motor gelişimlerinde yeterli olgunluğa ulaşmaları gerektiği hususunda birleşmektedir (Taşkın, 2013, Kids Count, 2005). MİHÖ gelişim formu ve alt ölçekleri (zihinsel-dil gelişimi, sosyo-duygusal gelişim, fiziksel gelişim, özbakım becerileri) öntest sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklılık görülmezken sontest analizleri sonucunda .05 düzeyinde deney grubu lehine anlamlı farklılık görülmesi EDİHP'nin çocukları tüm gelişim alanlarını kapsayarak bütüncül bir şekilde okula hazırladığını göstermektedir.

Çocukların kişilik gelişimini temelleri yaşamlarının ilk altı yılında atılmaktadır (Koçyiğit, 2014). Bu süreçte çocukların ilk öğretmeni olan anne-babalara çocuklarını okula ve hayata

hazırlamada büyük görev düşmektedir. Araştırmacılar ve eğitimciler çocukların eğitiminde, öğretim yaşamına hazırlanmasında ve öğretim sürecini desteklenmesinde ailenin büyük önemi ve etkisi olduğunu vurgulamaktadır (Tümkaya, 2014). Yapılan çalışmalar ailelerin çocuklarını okula hazırlama sürecinde sorumluluk sahibi olduklarını ifade ettiklerini ancak çocukların okula hazır bulunuşluklarını desteklemek için ne yapmaları gerektiğini bilmediklerini göstermektedir (Dereli, 2012).

Özbek (2011) yaptığı çalışmada Aile Katılımlı İlkokula Hazırlık Programı'nın çocukların ilkökula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisini incelemiştir. Çalışma kapsamında hazırlanan Aile Katılımlı İlkokula Hazırlık Programı 4 ay boyunca uygulanmıştır. Uygulama sonrası yapılan analizler sonucunda uygulanan programın çocukların okula hazır bulunuşluklarını zihinsel, dil, sosyal, duygusal, fiziksel gelişim ve özbakım becerileri yönünden desteklediği görülmüştür. Bu bulgular ilkökula hazırlıkta aile katılımının önemini ortaya koymaktadır. Buna benzer olarak Bağçeli Kahraman (2012) çalışmasında aile katılım boyutu zenginleştirilmiş eğitim programının çocukların hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda aile katılım boyutu zenginleştirilmiş okul öncesi eğitim programına katılan çocukların katılmayan çocuklara göre ilkökula hazır bulunuşluk düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Albarran (2014) çalışmasında toplum temelli bir okula hazırlık programı hazırlayarak farklı sosyo-ekonomik ve kültürel kökenlerden gelen çocukların okula hazır bulunuşluk düzeylerini dengelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda toplum temelli hazırlık programının çocukları okula hazırlamada etkili olduğu görülmüş ve çocukların okula hazırlanmasının sadece öğretmenin değil toplumun tüm elemanlarının katkısının olduğu bir süreç olduğu belirtilmiştir.

Çalışma kapsamında sekiz hafta boyunca uygulanan Ebeveyn Destekli İlkokula Hazırlık Programı'nın çocukların okula hazır bulunuşluk düzeylerini bilişsel, dil, sosyal duygusal, fiziksel gelişim ve özbakım becerileri alanların da desteklediği görülmüştür. Bu durum bir yandan ailelerin okula hazırlanma sürecindeki önemini gösterirken diğer yandan ailelere yönelik okula hazırlanma programları hazırlanarak farklı kültürel ve sosyoekonomik çevrelerden gelen çocukların okula hazır bulunuşluk düzeylerinin dengelenebileceğini göstermektedir. Ayrıca çocukların okula hazırlanması sürecinde ebeveynlerin farkındalık düzeylerinin artmasının ve günlük hayatın akışı içinde çocuklarını okula hazırlamaya yönelik fırsatları fark edip değerlendirebilmelerinin çocukların okula hazırlanmasında önemli etkisi olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

- Albarran, A. S., (2014). *Improving school readiness through parent education programming: understanding the role of community-based organizations in a large urban city center*. Dissertation Thesis, University of California.
- Alisinoğlu, F. (Ed.). (2013). *İlköğretim hazırlık ve ilköğretim programları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ayten, M. ve Sönmez Ektem, I. (2014). Zorunlu kademeli eğitim sisteminde 1. sınıf öğrencilerinin sahip olmaları gereken yeterliliklerin sınıf öğretmenleri ve velilerin görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9(5), 307-322.

- Bağçeli Kahraman, P. (2012). *Aile katılımı boyutu zenginleştirilmiş okul öncesi eğitim programının 5-6 yaş çocukların ilkökula hazırbulunuşluk düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bayraktar, Ö. (2011). Okulöncesi çocuk ve babası. M.Ormanlıoğlu Uluğ ve G. Karadeniz, (Ed.), *Okulöncesi çocuk ve...* içinde (1-15). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Boz, M. (2004). *Altı yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeylerinin veli ve öğretmen görüşleri yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Broström, S. (2000). *Transitiontoschool*. European Conference on Quality in EarlyChildhoodEducation, England.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni* (Çev. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Dereli, E. (2012). Okul öncesi öğretmenleri ile ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-20.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (40), 186-197.
- Frankel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill
- Gilbert, J. L., Harte, H. A. & Patrick, C. (2011). Purposeful play lead to learning. *Dimensions of Early Childhood*. 39(1), 29-37.
- Gülay Ogelman, H. G. ve Ertem, H. (2013). 5-6 yaş çocuklarının akran ilişkileri ve sosyal konularının okula uyum düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi (boylamsal çalışma). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (30), 153-163.
- Gündüz, Ç. ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8(8), 379-398.
- Halle, T. G., Hair, E. C., Wander, L. D. & Chien, N. C. (2012). Profiles of school readiness among four-year-old Head Start children. *Early Childhood Research Quarterly*. 27, 613-626.
- Heriot, S. & Beale, I. (2004). *Is your child ready for school? A guide for parents*. Victoria: ACER Press.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kids Count, (2005). *Getting ready: Findings from the national school readiness indicators initiative state partnership*. Rhode Island: David and Lucile Foundation.

- Koçyiğit, S. (2009). *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin görüşleri ışığında okula hazır bulunuşluk olgusu ve okul öncesi eğitime ilişkin sonuçları*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçyiğit, S. (2014). Çocukların bakış açısıyla okul öncesi eğitim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 36, 203-214.
- Kutluca Canbulat, A. N. Ve Tuncel, M. (2012). Okula alma uygulamaları ve bireyselleştirilmiş destek eğitiminin etkililiği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(3), 2059-2075.
- Oktay, A. (2010). İlköğretime hazır oluş ve hazır oluşu etkileyen temel faktörler. A. Oktay, (Ed.), *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları* içinde (21-34). Ankara: Pegem Akademi.
- Özbek, Ö. Y. (2011). *60-72 aylık çocuklara uygulanan aile katımlı ilköğretime hazırlık programının çocukların ilköğretime hazır bulunuşluk düzeyine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Polat, Ö. (2006). A study of preschool children's school readiness related to scientific thinking skills. *The Turkish Online Journal of Distance Education*. 7(7), 92-99.
- Şahin, İ. T., Sak, R. ve Tuncer, N. (2013). Okul öncesi ve birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık sürecine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Bilimleri*. 13(3), 1691-1713.
- Taşkın, N. (2013). İlkokula hazır bulunuşluk ve hazır bulunuşluğu etkileyen faktörler. T. Erdoğan, (Ed.), *İlkokula (İlköğretime) Hazırlık ve İlkokul (İlköğretim) Programları* içinde (1-10). Ankara: Eğiten Kitap.
- Tümekaya, S. (2014). Okul öncesi dönemde ailenin rolü ve önemi. F. Gülaçtı ve S. Tümekaya, (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* içinde (336-367). Ankara: Pegem Akademi.
- Uyanık, Ö. ve Kandır, A. (2010). Okul öncesinde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitim Bilim*. 3(2), 118-134.
- Walker, A. K., & Macphee, D. (2011). How home gets to school: Parental control strategies predict children's school readiness. *Early Childhood Research Quarterly*. (26), 355-364.
- Yeşil Dağlı, Ü. (2012). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden velilerin ilkökula hazır bulunuşluk ile ilgili görüşleri. *Ekev Akademi Dergisi*. 16(52), 231-243.

Extented Abstract

Introduction

All around the world, the importance of the concepts of readiness for primary school and the preparation for reading and the necessity of a child's preparation for school and reading have started taking part more often among the interests of researchers lately. Especially after the recent changes in Turkey about the age of compulsory school attendance, preparation for

school has become a current issue and attracted the attention of researchers(Kutluca-Canbulat& Tuncel, 2012).

The child's fulfillment of his or her responsibilities easily is closely related with the surrounding social environment's providing opportunities which will support to develop the potentials of the hereditary characters as much as it is related with these characters. That's why the family environment and the surrounding environment play a significant role in the child's preparation for school with the opportunities and experiences they provide to in the process of child's preparation for school (Erkan, 2011).

Researchers and teachers emphasize that the main factor on the process of child's preparation for school's being easier and more effective is family. They have stated that in the process of the child's preparation for school, it is necessary to be in cooperation with family(Şahin, Sak & Tuncer, 2013).

When the studies in which the opinions regarding families' readiness for school were analyzed are examined, it is seen that families state that the academic skills are important in the child's readiness for school and they describe readiness for schools as appropriateness of biological age (Ayten & Sönmez-Ektem, 2014; Koçyiğit, 2009; Yeşil-Dağlı, 2012). Also it is observed that their knowledge about what to do to prepare their children for school is too limited (Gilbert, Harte&Patrick, 2011)

On the other hand; although in the literature recommendations for families and family attendance programs (Bağçeli-Kahraman, 2012; Özbek, 2011), which support The Pre-School Education Program are given a place, a well-ordered program for parents has not yet to be seen. In the light of these informations, this study was designed as to be a guide for parents about what steps they should follow in preparation of their children for school. Even the program prepared in the scope of this study, is compatible with the pre-school education program, it is not a program which should be applied in parallel but a support program for parents which can be applied by themselves to prepare their children for school. Also this study is considered to carry a great importance in terms of its being a guide for the future studies.

In this study, it is aimed to analyze the effect of The Parent Supporting School Readiness Program on the pre-school children's readiness for school. At the end of the study, it is aimed to determine the efficiency of The Family Supporting School Readiness Program.

Method

The sample of the research is composed of 76 children who were taking preschool education during the education year of 2014-2015. In this research, "pretest posttest control group quasi-experimental design" is used to determine the mentioned effect. The data of the research was obtained by using the scale of "Marmara Readiness to Primary Education" and "General Information Form" which was prepared to get demographic data of the participants.

Marmara School Readiness Scale consists of two parts as development form (mental-language development, socioemotional development, and physical development and self-care

skills) and practice form (mathematics skills, science skills, vocal skills, line drawing skills, labyrinths). While the practice form is applied face to face with child by researcher, development form is filled by teacher individually for each child.

Within this research, firstly, pretests were applied to the participants by using the “Marmara Scale of School Readiness for Primary Education”. Afterwards, during 8 weeks period of time, “Parent Supported School Readiness Program” was applied to the experiment groups.

The Parent Supporting School Readiness Program (EDIHP) is an eight-week program and developed by the researcher in the scope of the study. EDIHP is designed for parents to apply. The program consists of 65 activities. These activities are prepared in the light of the skills which children who will start the first class should have and which was detected in the literature review and acquisitions found in The Ministry of National Education Pre-School Education Program.

While preparing the activities, activity applications to be economic, to be in an applicable nature in a daily life routine without putting too much effort and time for parents were elaborated.

Before applying the program, parents were well-informed about the process in a meeting organization. The program is sent to the parents as weekly activity booklets and the applications of parents are checked by weekly evaluation forms. The parents who did not apply the activities are excluded from the sample group. After 8-weeks of activity application, posttests are applied to all sample group and the obtained data is analyzed by using SPSS 18 package program.

In data analysis, two different analysis methods were benefited from. Unrelated groups t-test was used in the comparison of pretest scores of test and control groups, in the comparison of posttest, the pretest scores of children were determined as covariant and the analysis of covariance (ANCOVA) was applied.

Results and Discussion

As a result of independent group's t-test, no significant difference is found out between the pretest scores of the experiment group and the control group. This result indicates that the readiness level of experiment group and the control group are equal. To analyze the posttest scores of the experiment group and control group, ANCOVA was used. End of the analysis, there was a significant difference between posttest scores of experimental and control groups in the favor of experimental group at the .05 significance level.

These findings show that The Parent Supporting School Readiness Program support the children's school readiness levels in terms of cognitive, linguistic, socioemotional, physical development and self-care skills. While this situation shows the significance of family in the process of preparation for school, it also shows that different school levels of children coming from different cultural and socio-economic environments can be balanced by preparing school readiness programs for parents. Also increasing the awareness levels of parents and parents' realizing and using the opportunities for preparing their children for school in daily life routine have a significant effect on children's preparation for school.